

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Præmittuntur quæ ferè apud omnes sunt certa, & referuntur sententiæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

236 Obijciatur quartò: Homo habet naturalem inclinationem ad diligendum Deum super omnia, ut docere videtur I. Thomas hic art. 3. & late probat Victoria in relect. De homicidio n. 10. Ergo si crearetur in puris naturalibus, posset cum solo concursu generali, & sine auxilio gratiæ, reducere in actum hanc inclinationem, eliciendo actum dilectionis Dei ut authoris naturæ. Consequentia probatur: Tum quia aliàs inclinatio illa esset frustra, siquidem nullo modo posset reduci in actum, cum status naturæ puræ, auxilia gratiæ, quæ ad id essent necessaria, excluderet: Tum etiam, quia inductione constat, nullam esse inclinationem ad actum naturalem, quæ nullo modo possit per vires naturæ reduci in actum. Unde Theologi probant in Tractatu de visione beata, non dari in homine inclinationem naturalem ad beatitudinem supernaturalem, quia talis inclinatio non esset reducibilis ad actum, viribus naturæ, & à Deo ut dante talem inclinationem.

237 Respondeo dato Antecedente, negando Consequentiam. Ad cuius probationem dicendum, quod ut inclinatio indita ab autore naturæ non sit frustra, sufficit quod possit reduci in actum per vires, & auxilia ordinis naturæ (sive illa sint generalia, sive specialia intra illum ordinem) absque recurſu ad ordinem gratiæ. Unde cum homo in statu puræ naturæ, mediante auxilio speciali ordinis naturalis, Deum ut authorem naturæ posset diligere, & ad hoc non indigeret auxilio gratiæ, naturalis inclinatio ad diligendum Deum, quam haberet in illo statu, non esset otiosa & frustranea. Ex quo patet disparitas ad exemplum quod adducitur: inclinatio enim naturalis ad beatitudinem supernaturalem, neque per auxilia communia ordinis naturalis, neque per auxilia intra illum ordinem specialia, potest reduci in actum ideòque sine auxilio gratiæ illa esset vana & frustranea. Dixi dato Antecedente, quia Curio, & quidam alii existimant, inclinationem & appetitum naturalem in homine non esse ad diligendum Deum ut authorem naturæ, in seipso expressè & in particulari, sed solum ad amandum bonum universale & in communi, & Deum, ut confisè & implicite sub tali bono universali contentum.

S. V.

Tria corollaria præcedentis doctrinæ.

238 Ex dictis inferas primò, contra aliquos Recentiores, quod etiam in statu naturæ lapsæ daretur homo qui in solo originali existeret, ille non posset, sine auxilio gratiæ, Deum ut naturæ authorem efficaci amore diligere: nam, ut supra ostendimus, impotentia ad eliciendum actum dilectionis efficaciæ Dei ut authoris naturæ, provenit in homine ex propensione quam habet ad bonum privatum, & imbecillitate ac impotentia ad exequendum ex viribus naturæ omnia quæ in illa dilectione virtualiter continentur. Sed talem propensionem & impotentiam haberet homo in solo originali existens: Ergo ille Deum ut authorem naturæ efficaci amore non posset diligere, absque speciali auxilio. Addo quod, licet in peccato originali non sit positiva conversio ad creaturam, bene tamen privativa aversio à Deo, etiam ut authore naturæ, ut alibi ostendimus: Sed hæc aversio non potest non esse

A maximum dilectionis Dei ut authoris naturæ impedimentum: Ergo &c.

Inferes secundò, quod etiam aliquis ignoraret invincibiliter se esse in peccato mortali perditioni, non posset tamen, absque speciali auxilio, Deum ut authorem naturæ, efficaci amore diligere: quia ille pariter esset inclinatus & propensus ad bonum privatum, & impotens ad exequendum ex viribus naturæ omnia quæ in dilectione efficaci Dei ut authoris naturæ virtualiter includuntur.

Inferes tertio, ad amorem concupiscentiæ Dei ut authoris naturæ, sufficientem ad impedendam totius legis naturæ adimplerionem, necessarium esse auxilium speciale: quia etiam in tali actu virtualiter continetur observantia totius legis naturalis, quæ sine speciali auxilio, in statu naturæ lapsæ poni nequit, ut articulo sequenti patebit.

ARTICULUS V.

Utrum homo lapsus indigeat speciali gratiâ, & quali, ad observanda omnia præcepta naturalia collectivè, quantum ad substantiam operis?

S. I.

Premittuntur quæ sæpe apud omnes sunt certa, & referuntur sententiæ.

Suppono primò tanquam certum, hominem in nullo statu posse implere præcepta supernaturalia virtutum Theologicarum, sine gratiâ: cum enim actus illarum virtutum sint supernaturales quantum ad substantiam, nequeunt elici per vires naturæ. Unde D. Thomas supra quæst. 63. art. 2. ad 2. dicit: *Sunt quedam peccata mortalia quæ homo sine gratia nullo modo potest vitare, quæ scilicet directe opponuntur virtutibus Theologicis.*

Suppono secundò, hominem in omni statu indigere gratiâ, ad implenda præcepta naturalia quantum ad modum, ut scilicet ex charitate, & meritorie ac fructuose ad vitam æternam ea adimpleat: cum enim modus ille sit supernaturalis, & actus virtutum naturalium eleveat ad ordinem & finem supernaturalem, manifestum est, illum sine gratia & charitate, quæ est forma virtutum, illique confert vim præcipuam merendi æternam felicitatem, non posse poni in nostris actibus. Quod autem distinctio de observantia præceptorum quantum ad substantiam, & quantum ad modum, admittenda sit, patet tum ex D. Thoma hic art. 4. ubi illam expressè docet: tum etiam ex Bulla Pii V. & Gregorii XIII. prohibentium § 8. Bani propositionem, quæ asserbat huiusmodi distinctionem esse commentitiam & explodendam. Ratio etiam suffragatur: Licet enim charitas cadat sub præcepto sigillatim & in particulari, secundum tamen quod est finis ultimus cuiuscumque præcepti, non cadit sub præcepto: quia ut communiter dicitur, *finis præcepti non cadit sub præcepto*: Ergo modus operantis, scilicet quod ex charitate impleat præceptum, est extra substantiam operis præcepti, & per consequens stare potest impletio & opus præceptum quoad substantiam, sine tali modo, & distinguimur impletio præcepti quoad substantiam, & quantum ad modum.

Suppono

243 Suppono terciò contra Vazquem hñc disp. A
189. cap. 2. & disp. 193. cap. 3. hominem in statu
naturæ integræ, sine ullo auxilio gratiæ, & cum
solo concursu generali, potuisse adimplere to-
tam legem naturalem quoad substantiam ope-
ram legem naturalem quoad substantiam ope-
ram. Probatur tum autoritate D. Thomæ, hñc
art. 4. id expresse docentis: tum etiam ratio-
ne ex dictis articulo præcedenti desumptâ.
Nam, ut ibidem cum eodem S. Doctore docui-
mus, homo in natura integræ, ex vi præcisè doni
integritatis, & cum auxilio generali, Deum ut
authorem naturæ efficaci & perfectâ dilectione
amare poterat: Ergo ex vi ejusdem integra-
tis, eodem generali concursu adjuncta, omnia
mandata naturalia poterat observare. Conse-
quentia patet: dilectio enim efficax, ut ibidem
ostendimus, totius legis adimpletionem virtua-
liter continet.

244 Confirmatur primò: Homo in statu naturæ
integræ, ex vi doni integritatis, esset rectus, &
circa Deum finem naturæ ordinatus: Ergo et-
iam ratione tantum illius doni, & absque nova
gratia speciali, esset ordinatus & rectus circa
media ducentia in talem finem. Antecedens est
certum: Consequentia probatur. Ordinatio
enim circa finem, ex se infert & asserit ordina-
tionem circa media in suo ordine; unde quia
gratia & charitas ordinant hominem ad Deum
ut finem supernaturalem, charitas, secundum
D. Thomam, infert & asserit ab intrinseco vir-
tutes morales infusâs, quibus homo ordinatur
in actu primo circa media supernaturalia.

245 Confirmatur secundo: Ideò Concilia, & Pa-
tres infra citandi, negant hominem lapsum, sine
speciali gratia, posse totam legem naturæ serva-
re, quia natura est infirma & debilitata per pec-
catum originale: At in statu integritatis natura
hominis non erat debilis & infirma, sed sana &
robusta: Ergo in illo statu posset ex vi integra-
tis, & absque alio speciali auxilio, totam legem
naturæ adimplere.

246 Confirmatur terciò: In statu innocentia non
poterat insurgere gravis tentatio ex suggestio-
ne Demonum contra præcepta naturalia; cum
suggestio ex deceptione vel errore exordium
habeat; durante verò statu innocentia, nullus
(saltem circa naturalia) poterat esse error vel
deceptio, ut in Tractatu de statibus naturæ hu-
manæ ostensum fuit: Ergo homo in illo statu,
talia præcepta, ex vi doni integritatis, absque
ullo speciali auxilio, observare poterat.

247 Dices: De facto primi parentes fuerunt ab
extrinseco tentati à serpente ad comedendum
de ligno vetito: Sed præceptum non comeden-
di de ligno vetito, non erat supernaturale, sed
naturale: Ergo possibilis erat illi statui tentatio
ab extrinseco contra præcepta naturalia.

Respondeo præcepta naturalia esse duplicis
generis; quædam indita, & quali cum natura in-
nata, qualia sunt præcepta Decalogi; alia positi-
va, & extra legem naturalem innatam, cujus-
modi fuit præceptum de non comedendo de
ligno vetito, primis parentibus impositum.
Quando ergo dicimus hominem in statu inno-
centia non potuisse tentari ab extrinseco de
transgressione præceptorum naturalium, loqui-
mur de præceptis naturalibus primis generis,
quia circa illa non poterat esse error vel igno-
rantia practica in intellectu ejus, non verò de
aliis. Unde Adam potuit tentari à serpente, vel
ab uxore, ad comedendum de ligno vetito, & ad

resistendum huic tentationi indigebat speciali
auxilio, quod (ut docet D. Thomas 1. p. quaest.
94. art. 4. ad 5. & quaest. 18. de verit. art. 6. ad
13.) ipsi deruit, quia ad illud impetrandum per
orationem ad Deum recursum non habuit.
Idem tradit Gelasius Papa in dictis adversus Pa-
lagianam hæresim, quæ habentur tomo 3. Con-
ciliorum, pagina 51. editionis Parisiensis anni
1636. nam ibi columnâ 6. sic ait: *illa primæ condi-
tionis integritas, dum ita de se fuit, tanquam ipso qui
condidit, ut non egeret, nec de præceptis agit gratias,
quod nusquam fecisse memoratur, nec de conservandis
quæ sumptat posuit auxilium, nec ad eam, etiam
pulsata tentatoris accessu, devota currit & consultat,
suaque se credit inter prospera voluntati, facili sine
præsidio Creatoris patuit deceptoris insidias, &
in prævaricationem tracta consequenter illiciti, con-
ditionem præfixæ mortis invenit.*

Denique patet ex dictis art. 3. posse hominem
in statu corruptionis aliqua legis naturalis præ-
cepta, sine speciali gratia observare; cum, ut ibi
ostendimus, possit cum solo concursu generali
aliquando efficere bonum aliquod opus, unde
quaque honestum, nulla præva circumstantiâ
vitiatum. Et quamvis istud non esset possibile,
non sequeretur inde nullam præceptum sine
speciali gratia posse impleri; cum per actum ali-
quâ malâ circumstantiâ vitiatum, aliquando præ-
ceptum aliquod particulare impleatur, v.g. præ-
ceptum misericordiæ, per eleemosynam datam
ex vana gloria. Quod igitur in questionem ver-
tinus, non est de uno aut altero legis naturæ
præcepto, sed de omni collectivè, non ut meri-
torie fit, sed secundum substantiam spectato. In
cujus resolutione tres præcipue versantur sen-
tentia.

Prima docet, posse hominem in statu naturæ
lapsæ, absque speciali auxilio, omnia præcepta
legis naturæ, sub mortali obligantia, quoad sub-
stantiam observare; et quoad charitatis mo-
dum, & prout ad salutem & justificationem
conducunt, ea adimplere neque: per quod à
Pelagio, & ipsius reliquiis, se satis recedere exi-
stimat. Pro hac sententia citari solent Scotus in
2. dist. 28. quaest. 1. Gabriel ibid. q. 1. art. 2. Duran-
dus quaest. 3. & 4. & Abulensis in cap. 19. Mat-
thæi quaest. 177. & 178.

Secunda asserit hominem lapsum id posse præ-
stare sine gratia habituâ & sanctificante, non
tamen sine actuali & auxiliante. Ita Vazquez
hic disp. 196. cap. 3. pro ea plures ex antiquo-
ribus Theologis referens.

Tertia, quæ est communis in Schola Divi
Thomæ, & quam plures ex extraneis ample-
ctuntur, ad observanda omnia præcepta natu-
ralia collectivè, utramque gratiam, tam habi-
tualem, quam actualem, necessariam esse affir-
mar.

§. II.

Sententia Scoti rejicitur.

Disco primò: Homo in statu naturæ lapsæ non
potest totam legem naturæ quoad substan-
tiam observare, sine speciali gratia. Ita D. Tho-
mas hic art. 4. ubi id probat in argumento *sed
contra ex D. Augustino lib. de hæresibus, hæresi
88. ubi oppositum ad hæresim Pelagii pertinere
his verbis asserit: Hi Dei gratia tantum inimici
sunt, ut sine hac posse hominem credant facere om-
nia divina mandata.* Qui error in variis Con-
ciliis